

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit vtilissim[us] tractat[us] q[ui] intitulator
horologiu[m] eterne sapi[enti]e**

Seuse, Heinrich

Allosti, 1486

De gaudijs sup[er]celestib[us].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30857

et ululatus multus. **D**ineternū p̄māsur⁹ clamor: q̄ semp durabit
 et nūq̄ finē habebit: q̄ semp renouabit et nūq̄ exaudiet: oculi
 n̄ri miseri nūq̄ aliud videbūt nisi miseriam. **A**ures nihil aliud
 audiēt nisi ve ve atq; tristitiā. **P**ia corda istud inf̄minabile et
 crudele ac eternū ve respicite lugete et flete. **M**ōtes cadite sup
 nos: colles operite nos: q̄d sustinetis: q̄d expectatis: abscondite
 nos a facie illa tribili furoris d̄ni: a vultu ire glorie dei heu heu
Cur nō hec maxima mala futura nobis p̄uenim⁹ cū robur affu
 it: cū tēpus aderat oportunū: vtinā de illo tpe toto iutilit̄ expē
 so supeēt nobis vel vna horula tāte pene in remediū cessa. **S**z
 heu sentētiante diuina iusticia: p̄clusa ē nobis salutis via: nega
 ta m̄ia: spes oīs ablata. **D**olores et miserie et ineternū p̄māsu
 re angustie in fra hac obliuiois: vbi nullus ordo: s; sempitern⁹
 horroz inhabitat. **Q**uid plura: nos miseri et miserabiles tm̄ affli
 gimur et dolem⁹ de illo ve et̄no: vt qualiscūq; termin⁹ excogita
 tus dūmodo finit⁹: eēt nobis solatiōsus. **U**n̄ posito p̄ ip̄ossibile
 q̄ eēt aliq; lapis molaris adeo magn⁹ q̄ vbiq; circūferentiam
 celi cōtingeret: et q̄ aliq; auicula minime q̄ntitatis post centum
 milia annoꝝ veniēs d̄ lapide p̄dicto solūmodo tm̄ p̄ rostrū suū
 auelleret: q̄ntū ē pars decima mily: et iterū post centū milia an
 noꝝ curricula sicut pri⁹ scz vnā pticulā de decē: et sic p̄ singulas
 ptes: ita q̄ in decies cētenis milib⁹ annis nō plus diminueret
 quātitas lapidis: nisi q̄ntū habet in magnitudie granū vni⁹ mi
 ly. **E**n̄ p̄doloz nos miseri multū grati eēm⁹ q̄ post talē longaz
 et plenā cōsumptionē toti⁹ lapidis: finē haberet sententia n̄re et̄
 ne damnatiōis: s; heu hec cadē cōsolatio miseris a diuina iusti
 cia penit⁹ ē negata: hucusq; miseroꝝ v̄ba d̄natoꝝ. **T**aliē igif̄ o
 fili ibi flagellabunt q̄ hic a flagellis filioꝝ excipiuntur.

Discipulus **D**iudex tremēde ecce nūc aīa mea ex
 hac q̄q; visione horribili frita et p̄stra
 ta ē: et genua dissoluta: vt vix subsistere possim. **D**eus me⁹ ad
 iutor me⁹. **D**omi de⁹ et̄ne auerte obsecro furoꝝ tuū a me. **A**bsit
 a me hec et̄ne damnatiōis sententia formidolosa. **D**z si aduersa
 me oportet sustinere: fiat volūtas tua hic in me: hui⁹ a me licen
 tiā plenissimā habeto: nec q̄rulosum discipulū de cetero in me
 habebis: hoc solū facias vt me a te inet̄nū separi non p̄mittas.

De gaudijs supercelestibus.

Exurge gloria mea: exurge
 psalteriū et cythara: exurgā diluculo feliciter proflus.

Ecce nunc psalterium iocundum adducimus: in cythara suavi tibi
psallimus: dulcia modulamina damus: ut omni tpe quez pate
ris pstrato ac dolore pulso: te ab inferis ad superos cum gaudio ex
citemus. Nunc ergo consurge consurge: oculos metales attolle. alas
desiderioz excute: et te ad volandum super penas ventoz dispone.
Leua oculos tuos ad orientem: et respice que tibi demonstrant. Uide
terram promissionis immortalitatis locum: celestem patriam: paradysum vo
luptatis: et regnum eterne felicitatis. Nimirum in hoc mundo aduena
es et peregrinus: et ideo tanquam peregre constituto propterandum tibi est ad
caroz numerum tam copiosum: que te magno cum desiderio expectant
ut te dulciter recipientes beatis amplexibus secum consedere faciant in
eternum. **Si scire posses quanto affectu tibi iugiter exoptant:** ut in ce
lestibus adhuc castris constitutus ad procellas et turbines mundi
nulla trepidatione mouearis. sed robustus venator coram domino existens
ac belliger miles sic strenue ac prudenter in cunctis agas: ut nulla
te moueat prospera: nulla frangat discrimina: nec perireat aduer
sa: que ipsi tam fortiter tam feliciter superauerunt: et nunc recogitant dies il
los et annos afflictionis sue in cordis dulcedine: et reuera quanto
pro nomine saluatoris maiorem sustinueris laborem: tanto in eternitate
potiore recipies mercedem. **Quanta gloria sublimabitur: et que eximio
honore extolletur hic miles:** que a rege tanto de patientie triumpho con
statiueque preconio coram patre dilecto in celesti solio: angelorum vallat
collegio commendabitur gloriose. **Cum quanta gloria putas fulgebit victo
rie corona cum labore tanto adquisita: sole clarius: splendere quez celesti
limpidius micabunt vulnera liuores et vulnerum stigmata pro nomine
meo hic recepta.** Porro in illa celesti patria tanta tibi manet no
bilis presapie amicorum fidissima turba innumerum: ut etiam alienissimum
quisque ipsorum vera dilectione propinquus tibi iungatur: atque sincera cari
tate plus te diligat: quam quis mater hic suorum diligat unigenitum.

Discipulus **O princeps celestis curie: queso de hac
celesti patria adhuc plus digneris dis
serere ut et ipsius in me desiderium augeat: et amplior conferat pa
tientia in aduersis.** Eya domine mi qualem queso est illa regalis aula dispo
sita: vel que ciues ac ciuitatis tante municipes aut nouerunt ipsi ea
que circa nos aguntur ut tua sonare verba videantur.

Sapientia **Jam nunc eleuare: consurge: et cito gradu
mecum progrede: et ducam te ad locum quem desiderat
anima tua: ibique videbis diuinorum mirabilium profundissima misteria.
ecce supra octauam speram que longe plus quam ceteris milibus maior est
omni terra: est quoddam adhuc altius celum quod vocatur empyreum.**

Aduena

patientia

ob eximiã sui luminositatẽ sic dictũ vniforme: immobile: lumino
sitatis pfecte: z capacitatis imense. **H**ec ẽ illa regalis aula: curi
a celestis spiritũ beatorũ. vbi me simul laudant astra matutia:
z iubilant oẽs filij dei: ibi sedes celestes ac throni luminosi po
siti sunt: de quibus ille infelix numerus spiritũ malignorũ corru
ens: electorũ numero repandus erit. **V**ide nũc illã ciuitatez glõ
riosam atq; sublimẽ: ex auro gẽmisq; mirabiliẽ rutilantẽ: de cu
ius portis odor nimius recreatiu⁹ emanat: platee eius cõstrate
sunt auro purissimo tanq; vitro plucido: fundata ẽ in saphiris:
iaspidis ppugnacula ibi puirescũt: ipa viuis ex lapidibus ẽ con
structa: floribus astrata: margaritis lucẽtibus pornata. **D**ame
nitas cũctis ammiranda. **S**ed qd diutius te p̄trabam: tu ipemet
nũc palam aspice oculis tuis: z vide campũ latissimũ decore ve
nustissimũ syderearũ mãsionũ: cũctorũ gaudiorũ generibus ad
ornatũ. **E**ya qlis hec vernalis amenitas: autũnalis fecunditas
serenitas estiualis: iocũditas nupcialis: hic vallis gaudiosa: vi
sio amozosa: hic celestes armonie psonant: diuine vigelle into
nãt: voces iubilose decantãt: hic letabũda plaudunt agmina: ac
letis se miscẽt blãda modulamina choris: hic choree vginũ cur
sitãtes post dñm: hic vna vox letantiũ: z vn⁹ ardor cordiũ: dlec
tabiliũ copia: optabiliũ affluẽtia: hic nulla assunt tristia: s; leta
vniuersa: h gaudiorũ nouitas: z ẽna securitas. **E**ya gaudia: nẽ
eorũ dulci gustu totus in amorẽ celestẽ resolut⁹: circũfer oculos
tuos: z cõteplare multitudinẽ hãc inumeraz: z aĩaduerte qualic
de fontali pncipio ore sitibũdo bibẽtes iebziant: qualic speculũ
illud diuinissimũ in quo oĩa relucẽt: intuẽdo iocũdant: mirãt:
nec deficiũt: fruunt nec fastidiũt: quo frui magis sitiũt. **A**dbuc
ppius accedẽs: ausculta qualic regina vginũ quã sumo venera
ris affectu: pũilegio singulari honozis z glẽ trãscendit culmen
ordinũ inixa p̄ teneritudie sup dilectũ int areolas aromatũ: cir
cũdata floribus rosarũ z lilys cõualliũ. **T**erne quõ eius eximia
pulcritudo iocũditatẽ tribuit: z cũctos in ammiratiõẽ suspendit:
nũc qd occurrat aspect⁹ deliciosus diu ex itimis viscerib⁹ desid
ratus. **V**ide quõ maĩ clemẽtie z pietatis: maĩ miserationũ dñi
illos suos misericordes oculos tã clemẽtẽ ad te z cũctos pecca
tores retortos habet: z q̄ iperiose z potentẽ oibus impat: mise
ros defendit: z reos recõciliat. **P**ost hec intelligẽtie oculos ad
angelicã naturã conuertẽs: vide qualic sup̄remi angeli de ordi
ne seraphin: z aie eiusdem chozi dño amore flagrãtes: feruide
z ideclinabiliẽ sursũm velut ardens flãma in deum mouentur

Qualit̄ ordo cherubin plenitudinē diuini luminis suscipientes
copiose in alios diffundūt. Throni ⁊ eorū oplices suauiter ī deo
⁊ deus in eis requiescit. Postea qualit̄ secūda hierarchia illuīa
tur a p̄mia: ⁊ quō determinant̄ ad actus p̄ticulares. Ab respice
dilecte q̄ pulcerrime ⁊ nobilissime hec taz innumera multitudo
ordinata ē ⁊ q̄nta meritorū diuersitate distincta. O mira gaudia
⁊ aspectus miri decoris: eximieq; delectatiōis. Adhuc ouersus
vide qualit̄ sc̄i apostoli ⁊ amici dei p̄cipui cū summo honore in
iudiciaria residēt potestate. Et qualit̄ martires rutilāt roseo co
lore. Confessores radiāt igneo fulgore: v̄ginēsq; micant niueo
candore. Totaq; celestis curie frequētia quō diuina affluit dul
cedine: replet̄ iocūditate. Pec celestia agmina simul iuncta cū
ineffabili ducētes choreas leticia: corā throno sua opromūt mo
dulamina. Egrediēs inde fluminis ipetus: mētes ipoz iebriat
voluptate: ora replet̄ iocūditate. O q̄ felix ciuitas vbi iugis so
lētitas: ⁊ q̄ iocunda curia: q̄ cure p̄sus nescia: beati p̄ide ⁊ feli
ces q̄ ad tantū cōiuiuiū iuitati sunt: q̄ tali cōsortio electiōe dina
inēsse meruerūt. Fane in hāc celestē patriā gloriofam regionē
fidelis sp̄osa sine fine regnatura felicit̄ p̄ducat̄. corpe tādē vesti
ēda glōso. Coronā hēbit ī capite aureā ⁊ d̄sup coronā aureolaz.

Discipulus Dic queso pia dulcedo quid sit corona
aurea: quid ve aureola.

Sapientia Per coronā aureā premiū itellige eētia
dētale. Accidētale premiū ē quoddā gaudiū de opibus a se fac
tis q̄ habent rationē victorie excellētis: velut martirū triūph
gloriosus: doctorū etiā ac v̄ginuz de diabolo seu carne pp̄ria ex
cellens triūphus. Premiū vero eēntiale cōsistit in p̄fecta cōiūcti
one aīe cū deo: inq̄ntū eo p̄fecte fruitur: vt viso ⁊ amato p̄fecte.
Anime nāq; desiderii infinitū: nūq; faciabit̄ ad plenū: nisi fue
rit abyssō diuinitatis absolute imersū: sicq; in illius sūme trini
tatis ⁊ simplicissime vn̄itatis p̄fecta fruitione tandē cōplete be
atificabit̄: ⁊ q̄nto nūc p̄fectius tēporalia cūcta reliq̄rit. tātō libe
rius ad cōtēplationē sp̄ualiū cōsurgit: ⁊ q̄nto plus se actib; sp̄uali
bus mācipauerit: tātō illic felicit̄ absorbet̄ in abyssuz dinissime
claritatis: ⁊ vnus cū eo sp̄s efficiet̄: ita vt hoc qd̄ deus ē p̄ na
turā: hoc ip̄a fiet p̄ gratiā. O q̄ felix aīa que cetibus angelicis
sociata: q̄q; summe trinitatis beatis āplexibus dulcī ⁊ isepabi
liter iherendo fuerit cōiuncta. O ineffabilis pausat̄io. āmirabilq;
requiet̄iōis huius suauissima dulcedo. Tu vero efne sapientie

Aureola

Solo. 2.
L. 13. 46.
58.

vic.

discipulus: mētis iā in excessu positus: velut alē beniamin ado-
lescētulus: refrigera paulisp̄ cor tribulatuꝝ. **In hac quietissima**
pausatōe huius iocūdissime societatis quā nūc corā te cernis p̄
pēde q̄ splēdidas habēt facies q̄s obprobrioz̄ et derisionū ipioꝝ
vrgebat isania: et molestia vexabat. **Extolle cor iocūdū** cū voce
gratulabūda: et hos ciues curie hui⁹ celest̄. et domesticos dei ve-
lut a lōge salutādo alloq̄re: et dic i voce cordis: vbi nūc obpro-
bria exprobrātū q̄ q̄ndā ceciderūt sup̄ vos: vbi capita iclinata:
oculi demissi: q̄ grauitatē cordis v̄ri oñdebāt. **Ubi q̄so interio-**
res cordis āgustie mordentes: vbi gemit⁹ et lacrimē: vbi facies
pallida et macie cōfecta p̄pter mille picula: paupertas et egestas: et
oīs defect⁹ q̄ deuenit: quō siluit vox illa miserabil⁹: q̄ gemendo
dicere solebatis. **O mi de⁹ q̄ntū patioꝝ:** q̄ diu crucioꝝ exanimoz̄
et affligoz̄. **Ubi nūc oēs q̄ vos despiciēbāt:** q̄ tribulabant: q̄ labo-
res v̄ros tulerūt: et ad amaritudinē vitā vestrā p̄ducebāt. **Non**
audiē plus vox adhortātū ad pugnā et dicētium viriliē agite et
pugnate cū hoste mūdo et carne. **Itēq̄ sumite scutū:** arripite cli-
peu: polite lāceas: manete i castris: nocte et die armati estote suc-
cincti lūbos v̄ros i vitate. **Nec audiē plus h̄ vox occulte exhor-**
tatiōis: quā int̄ vosmetip̄os tpe visitationis gr̄e h̄e solebat̄ di-
cētēs. **Nūc p̄para aiām tuā ad tēptationē:** vt cuz spūalis leticia
abscedat: tristitia iordinata nō absorbeat. **Nō audiē plus h̄ vox**
quondā vobis assueta. **O mi de⁹ vt qd̄ dereliq̄sti me:** q̄re oblit⁹
es mei: et q̄re cōtristat⁹ icedo dū affligit me iimic⁹. **Qm̄ potius**
dulcī resonare auditis in cordib⁹ v̄ris hāc vocē iocunditatis et
leticie dicentē. **Ueite bñdī p̄ris mei p̄cipite tē.** vbi sūt nūc oēs
tribulatiōes et aduersitates: āgustie et miserie: et cūcta mala q̄ in
mūdo passi estis. **O de⁹ q̄ velocit̄ cūcta illa p̄terierūt:** et sic sunt
tanq̄ ea q̄ nūq̄ fuerūt: mirū in modū cito sparueēt et cito dispu-
erūt. **O mi de⁹ pyssime:** q̄ incōprehēsibilia et abscondita sūt iudi-
cia tua valde a filijs hoīz. **Eya vos elcī et dilcī filij altissimi.** **Ec-**
ce venit hora vt iā nō plus fugiatis vt abscondamini in angulis
iduti vilib⁹ tanq̄ hūiles et abiecti: oñiq̄ honore indigni: et velut
obprobriū hoīm et abiectio plebis. **Tāta nāq̄ honore et glā est̄**
coronati: tāta dignitate et excellētia sublimati in eternū et vltra
vt vestrū p̄coniū nullus sensus q̄at estimare: nulla sufficiat lin-
gua enarrare. **O vos celestes p̄ncipes.** **O nobilissimi reges et i-**
patores. **O filij dei excelsi diuine consortes nature q̄s imensa hi-**
laritate facies vestre vident̄ pfuse: **Corda vestra q̄s copiose et**
supeminēt cernunt̄ sup̄effluere p̄re exultatione: ferta defertis

33.

No.

1. obprobria

2. paupertas

3. p̄solatione

aurea ineffabili micātia: facie corusci: indumēto splendidi: can-
tu iocūdi: fertis redimiti. **O** q̄ dulciē in tonāt voces vestre dul-
cissime cū gratiarū actione dicētes. **E**ya b̄dictio ⁊ claritas ⁊ sa-
piētia: ⁊ gratiarū actio: honor: v̄tus: ⁊ fortitudo in secula seculo-
rū: ei cuius benignitate p̄tecti: cuius m̄ia saluati: ⁊ cuius boni-
tate in eternū regnaturi sumus: cui laus ⁊ gloria in secula. **C**ir-
cūspice nūc ⁊ vide per gyrū: regnū hoc gloriosum delicys reple-
tū: in quo cū xp̄o gaudēt oēs sancti. **E**n hec ē patria celestis mā-
sio regetiōis: locus retributionis: ⁊ regnū perhenne felicitatis.

Discipulus **O** stupor ⁊ amiratio imensa de tātoꝝ
p̄funditate misterioꝝ: oēs intellectū
transcēdentiū: ⁊ soli deo plene cognitoꝝ. **O** abyssus incōprehē-
sibilis diuine p̄funditatis: q̄nta in te latent mirabilia. **O** q̄d au-
dio: q̄d video: q̄d deniq; in memetip̄o experior magnaliuz dei
operū: q̄ nulla sufficeret enarrare lingua: in ciuitate hac glorio-
sa. **M**ulta q̄dem gloriosa dicta sūt de te ciuitas dī: s; nihil ē ad
ea q̄ in te latēt insignia. **V**ere nunc cognoui: qz verus ē sermo
quē sepius audiui: sup̄ mirabilibus tuis gloria tua: ⁊ non crede-
bā narrātib; donec ip̄e veni ⁊ vidi oculis meis ⁊ pb̄aui: qz me-
dia pars mihi nūciata nō fuit: maior ē sapia tua ⁊ glā: q̄ rumor
quē audiui. **B**eati viri tui ⁊ b̄ti serui tui hy q̄ stāt corā te semp̄:
⁊ audiūt sapiam tuā: ⁊ nūc rex glē liceat famulo tuo porrigere
petitiūculā dño suo: ⁊ ne cōfundas faciē meā: maneat obsecro
famulus tu; hic iuxta te deiceps: ⁊ nō reuertat in domū suam:
siq̄dez valde bonū ē nos hic eē. **A**udi q̄so seruū tuū hūilif corā
te p̄stratū ⁊ da nūc locū ad manēdū tecū in citate hac gloriosa.

Sapientia **N**e q̄q; necdū cōpleta ē hūilitas syon: nō
dū venit hora tua: tēpus pugnādi tibi ad-
est: necdū venit hora regnādi: tēpus istat merēdi: nō veit tēpus
remunerandi: virilif age: qz adhuc multa tibi debentur pro fi-
de xp̄isti certamina.

Determinatio quarundam obiectionum que in precedentiibus sunt omisse.

Felicem sane hunc locū per-
hennis beatitudinis oculo purissime contemplationis
ideo tibi monstratum noueris: non vt ibidem pro nūc
remanere debeas. s; vt in ōni colluctatiōe ⁊ aduersitate scias te
huc cōuertere: ⁊ cūcta tibi aduersa tolerabilius possis sustinere